

Nr 446.

Av herr **Persson** i Svensköp, om utredning i syfte att åstadkomma mera allmän sakkunnig rådgivning i bokförings- och revisionsfrågor för landskommunernas förvaltningsorgan.

Frågan om en rationalisering av landskommunernas räkenskaps- och revisionsväsen har flerfaldiga gånger varit föremål för riksdagens behandling. Sålunda väcktes år 1934 i riksdagens båda kamrar motioner, vari hemställdes att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till anordningar i syfte att förbättra landskommunernas räkenskapsväsen. Andra kammarens femte tillfälliga utskott säger i sitt utlåtande i ärendet: »Med motionärerna delar utskottet uppfattningen att ett rationellt ordnat bokförings- och räkenskapsväsen i den kommunala förvaltningen är av utomordentlig betydelse såväl för kommunerna själva och deras skattedragande medlemmar som för landet i sin helhet med hänsyn till de avsevärda statsbidrag, som för närvarande utgå till uppehållande av skilda grenar av kommunernas verksamhet. — En allsidig och grundlig utredning av målsmän för kommunernas och statens intressen samt personer förtrogna med kommunal förvaltning och räkenskapsväsen bör därför föregå vidare åtgärd i denna betydelsefulla fråga.» I skrivelse nr 298 år 1934 har riksdagen också anhållit om sådan utredning. Senare har riksdagen år 1937 i skrivelse nr 266 i anledning av väckta motioner hos Kungl. Maj:t anhållit om utredning och förslag såväl angående komplettering av kommunala bestämmelser om revision som ock angående en förbättrad organisation av den inre kommunala medelsförvaltningen.

Den mindre tillfredsställande ordning som förevarit och alltjämt råder på detta område klargöres i riksräkenskapsverkets yttrande över ovannämnda motioner 1934, där det heter: »Svårigheten att på förevarande område åstadkomma en mera rationell ordning är till väsentlig del att återföra på det förhållandet, att de med landskommunernas budget- och räkenskapsväsen förbundna arbetsuppgifterna regelmässigt handhavas som förtroendeuppdrag, och att de ifrågakommande förtroendemännen, som ock i motionen med skärpa framhålls, ofta sakna nödig insikt i modern bokföring ävensom tid och intresse för att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina krävande uppdrag. Under sådana omständigheter är det en angelägenhet av största vikt att möjligast enkla och klara regler för landskommunernas budget- och räkenskapsväsen

uppställas och att landskommunernas förtroendemän lämnas all den ledning och allt det stöd, som för hithörande arbetsuppgifters rätta bedrivande må erfordras. — Större enhetlighet i kommunernas budget- och räkenskapsväsen skulle också medföra ökade möjligheter till förbättring av den kommunala finansstatistiken.» Härtill kan antecknas, att ordföranden i ett medelsförvaltande organ i en landskommun i regel även fungerar som kassaförvaltare. En ordförande i ett förvaltningsorgan väljes icke med hänsyn tagen endast till det förhållandet att han är bokföringskunnig. Påpekandet att en kommunal kassaförvaltare ofta saknar insikt i modern bokföring kan därför icke betraktas såsom nedsättande för de kommunala förtrondemännens anseende.

Anledningen till att från statsmakternas sida inga direkta åtgärder vidtagits i förevarande hänseende torde bero av de förhoppningar man länge hyst att en bättre ordnad bokföring och en mera effektiv revisionskontroll inom landskommunerna skulle genomföras på frivillighetens och exemplets väg. År 1938 beviljade också riksdagen ett anslag av 4 000 kronor till en av Landskommunernas förbund och Svenska stadsförbundet upprättad kommunal revisionsbyrå, avsedd att påbörja sin verksamhet under år 1938. År 1939 beviljades samma belopp, men år 1940 ansåg departementschefen att anslaget med hänsyn till det försämrade statsfinansiella läget icke borde vidare utgå. I den av Landskommunernas förbund senast utgivna verksamhetsberättelsen framhålles att under året 105 kommuner lämnats biträde vid revisioner och 18 vid mera genomgripande bokföringsomläggningar. Beslutad omorganisation av rådgivningsverksamheten beträffande medelsförvaltning och revision förväntas under år 1944 resultera i större anslutning från landskommunernas sida. I anseende till behovet av sådan rådgivningsverksamhet är det uppenbart att anslutningen ifrån kommunernas sida är allt för obetydlig. Orsakerna härtill kunna vara mångahanda, men få kanske oftast tillskrivas bristande initiativ. I synnerhet beträffande de mindre landskommunerna råder nog i ganska stor utsträckning en icke önskvärd slentrian i detta hänseende.

På vilket sätt den framtida kommunala förvaltningen i vårt land kommer att gestalta sig kan nog icke för närvarande närmare bedömas. Även om större kommunala enheter eftersträvas, är det dock icke troligt att det kommunala förvaltningsarbetet kommer att uteslutande anförtros åt särskilda tjänstemän. Vad som kan göras för att underlätta och effektivisera de kommunala förtroendemännens arbete med den kommunala förvaltningen är därför alltfört en angelägenhet av stor vikt. Sådana rationaliseringsåtgärder komma på samma gång att stärka den kommunala självstyrelsens anseende i vårt land och befrämja denna styrelses bibehållande i full utsträckning. Den kraftiga och ständigt fortgående ansvällningen av den kommunala medelsförvaltningen utgör ytterligare en anledning till att åtgärder för rationalisering av denna förvaltning bli föremål för prövning och genomföras utan tidsutdräkt.

Såsom en provisorisk åtgärd i nuvarande läge skulle ett statligt bidrag till de kostnader, som en landskommun åsamkas genom anlitaandet av en revisions-

byrå, väl kunna försvaras. Ett dylikt bidrag skulle framför allt verka stimulerande på kommunernas villighet att anlita sakkunnig rådgivning i bokförings- och revisionsfrågor. Även möjligheten att genom lagstiftning förelägga kommunerna närmare anvisningar beträffande medelsförvaltningen kan nu behöva övervägas. I sista hand bör anställandet av särskilda bokförings- och revisionskonsulenter ifrågasättas.

Efterkrigstiden kan även för den kommunala förvaltningen bli en svår tid i ekonomiskt avseende. Kravet på en medelsredovisning, som ger en klar bild av det finansiella läget, kan då bli alldeles särskilt aktuellt. Jag tillåter mig därför hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning med förslag i syfte att åstadkomma mera allmän sakkunnig rådgivning i bokförings- och revisionsfrågor för landskommunernas förvaltningsorgan.

Stockholm den 23 januari 1945.

Nils Persson

i Svensköpp.